

Oplevelser fra Nepal under et jordskælv

Torsdag d. 30-4-2015, Mumbai, Indien

Sammen med min veninde Sissil, ankom jeg til Nepal d. 15. april, hvor vi skulle tilbringe de næste 15 dage. Forinden havde vi været 15 dage i Myanmar og har begge været utroligt glade for at opleve dette spændende og for os meget ukendte land.

Eftersom vi kun havde 15 dage i Nepal og var enige om at tiden primært skulle gå med trekking, havde vi kun en enkelt overnatning i Kathmandu og fortsatte straks til Pokhara, hvorfra vi tog på en 7 dages trekkingtur på Mardi Himal ruten. Dette var helt fantastisk, vi var begge meget begejstrede for en utroligt flot og spændende tur. Desuden var vi glade for den afslappede og hyggelige stemning i Pokhara, så vi bestemte os for at blive der i yderligere tre dage efter trekkingturen. Dette var på mange måder et utroligt heldigt valg, for da jordskælvet ramte lørdag d. 25.4 var i stadig i Pokhara, hvor det ikke ramte nær så voldsomt som i Kathmandu.

Jeg sad ude i hotellets gård og læste, da der pludselig kom voldsomme rystelser og en høj buldrende lyd. Jeg tænkte umiddelbart at det måtte være et tog der kørte forbi lige ved siden af, men kom straks derefter i tanke om at der ikke var noget tog i nærheden og at denne rystelse desuden varede alt for længe og var alt for voldsom. I samme øjeblik kom folk løbende ud af de omkringliggende bygninger og råbte og skreg. Min veninde kom løbende ud af hotellet og sammen med de andre løb vi ud på åben gade og ned mod søbredden. Rystelserne varede ved i mere end tre lange minutter, men der gik noget tid før det gik op for os hvad der foregik.

Efter dette, kom der adskillige efterskælv, nogle store og andre meget mindre, både i løbet af dagen og de næste dage. Under hvert efterskælv gik det utroligt hurtigt med at komme ud på gaden og ned mod søen, hvor der var åbent omkring os. Da vi var ved at gå i seng kom der endnu et kraftigt efterskælv og vi mistede lysten til at sove på tredje sal på hotellet fuldstændigt. Derfor rykkede vi ned i hotellets åbne restaurant og sov den første nat i et par stole. Eller det vil sige, vi blundede, men blev flere gange vækket af rystelser hvor vi løb udenfor.

Vi havde haft kontakt til ambassaden, som opfordrede os til at følge de lokale retningslinier. Disse var dog ret svære at finde, og de lokale havde forskellige holdninger, nogle sov ude og andre sagde at området her var sikkert og sov inde. Søndag morgen skulle vi, efter planen, med bus til Kathmandu, denne var dog aflyst grundet jordskred flere steder på vejen, så vi blev i Pokhara endnu en dag. Også denne var præget af et par store efterskælv, bl.a. kom der et meget kraftigt efterskælv ved 13 tiden, da vi lå og sov efter en nat med knap så meget søvn.

Vi så ikke rigtigt ødelæggelser i Pokhara, men blev fortalt at der var sammenstyrtede huse rundt omkring. Desuden var mange af landsbyerne i omegnen svært påvirkede, og hotelejerne havde bl.a. mistet sit og forældrenes hus hjemme i sin landsby.

Mandag gik bussen til Kathmandu og vi tog afsted, efter at have haft kontakt med hotelejerne, på det hotel i Kathmandu, hvor vi havde efterladt størstedelen af vores bagage inden vi tog til Pokhara. På vejen så vi en del sammenstyrtede huse samt jord og sten som var skredet ned fra bjergsiderne. Hotellet hvor vores ting var opbevaret var

lukket, ligesom mange andre hoteller, butikker og restauranter i Kathmandu, så vi blev indlogeret et andet sted i Thamel, som vi blev fortalt var sikket.

Om aftenen kom der endnu et efterskælv og vi havde begge følelsen af at være utrygge, også når vi løb udenfor, da der er mange høje huse som lå tæt sammen og vi følte ikke at vi, ligesom i Pokhara, kunne løbe ud på en åben plads. En times tid efter det store efterskælv, startede en motorcykel ude på gaden og vi løb, sammen med flere andre gæster ud på gaden, inden det gik op for os at det ikke var et efterskælv, men blot motorlarm.

Dagen efter flyttede vi derfor - efter endnu en nat med meget afbrudt søvn og alle nätterne med alt tøj og sko på, så vi kunne være parate til at løbe udenfor - til et hotel i en anden del af byen med nyere, bedre og lavere huse med mere plads imellem. Her følte vi os meget mere trygge og stressniveauet faldt nok en smule. De foregående tre nætter havde været som at sove i en form for konstant alarmberedskab. Om dagen var det knap så slemt, der er man jo i forvejen vågen og opmærksom og selv med nogle efterskælv var det egentlig rimeligt. Men om natten var det ikke rigtigt muligt at slappe af og sove godt.

Tirsdag gik vi til et af byens hospitaler og registrerede os som frivillige. Det hele var organiseret af en ung fyr fra Kathmandu, en DJ som sikkert var først i 20'erne, som havde fået nogle venner med til at udføre frivilligt arbejde på BIR hospital. Der kom flere og flere frivillige, størstedelen var unge nepalesere, men der var også rigtig mange udlændinge, og på dagen hvor vi var der, var der nok omtrent 100 frivillige. Organiseringen var rigtig god, og til tider var der mange flere frivillige end der var behov for. Vi blev sat til at dele mad og vand ud til patienterne og deres pårørende, som var indkøbt af de frivillige for donationer. Mange af patienterne havde fået mad, og dette foregik ganske stille og roligt. Der var en del læger og sygeplejersker, så der virkede til at være personale nok, organiseringen på sygehuset virkede bare ikke så struktureret og effektiv som vi kender det. Til gengæld virkede det som om der var stor mangel på serviceassistenter og det var nok den rolle mange af de frivillige udfyldte. En stor del af hospitalet var helt nybygget og endnu ikke rigtigt taget i brug, derfor manglede der rigtig mange ting og folk kunne ikke finde rundt. Andre frivillige lavede skilte med "Emergency Room", "Waiting Area", "X-ray" og alt hvad der ellers hørte til for at lette arbejdet. Vi blev ligeledes stationeret ved ortopædkirurgisk operationsgang, hvor vi skulle hente ting for lægerne: bl.a. implantater, skruer, redskaber vand og mad.

Min veninde donerede en blodtapning, hvilket der også frivillige der "kaprede" folk til (jeg havde taget malariapille, derfor kunne jeg ikke tappes).

Sidenhen hjalp vi med at transportere patienter til den gamle del af hospitalet, for at få taget røntgenbilleder, da røntgenapparatet i den nye fløj gik i stykker. Dette foregik i dårlige senge, udenfor over hullet beton og asfalt og gennem vandpytter. Flere gange måtte vi løfte sengene hen over meget dårlige steder på vejen og hele tiden tænkte jeg at dette var en utrolig dårlig behandling af specielt den ene patient, som var mistænkt for en rygs-kade. På den anden side var patienterne jo på sygehuset og kunne få behandling, til forskel fra andre. Andre var knap så heldige og lå stadig i ruinerne rundt omkring i byen. Vi havde snakket med nogle andre backpackere, som ville tage ud og grave mennesker/lig fri af murbrokkerne, så der var der også mange frivillige.

På sygehuset var der meget personale og der virkede egentlig ret roligt, selvom der var patienter over alt. Ingen panikfølelse. Desuden var der flere operationshold fra forskellige lande, og medarbejdere fra Læger Uden Grænser og Rescuers Without

Borders havde en førstehjælpsstation lige inden for døren til skadestuen. Desuden var der masser af journalister over det hele. Jeg blev fx interviewet af et TV-hold fra Hong kong fordi jeg havde et "Volunteer" skilt på brystet.

Sidst på eftermiddagen ville nogle nepalesiske frivillige have os med på et rescue-hold som skulle til Gongabu Bus Park, et område i Kathmandu, og hvor der både var en gruppe food-suppliers som skulle dele mad og vand til de trængende og fire medicinstuderende og en læge, som skulle stå for medicinsk tilsyn af de som havde et behov herfor. Vi måtte forinden i en butik hvor vi købte nogle få basale remedier, så vi havde lidt smertestillende, ORS (opløsning til oral rehydrering), mundbind, samt yderst basale remedier til sårrens. Desuden havde vi stetoskop og blodtryksapparat.

Da vi nåede frem blev det hurtigt mørkt og vi fik lov til at låne to lommelygter af en butiksindehaver og vi satte "Medical-post" op ved et bord foran butikken. To af de Nepalesiske medicinstuderende gik ud i området og fortalte at vi var ved butikken hvis nogen havde behov for (sub-)akut simpel medicinsk behandling/tilsyn og Sissil og jeg blev ved posten, med mindst en Nepaleser og vi begyndte at tilse nogle af de patienter som kom til posten.

Rigtig mange ville bare have et mundbind (det forlyder at der florerer en svineinfluenza i øjeblikket, så de fleste benytter mundbind), mange havde diarre og fik breve med ORS, vi målte en del blodtryk og nogle fik vand og kiks med hjem. En ung mand ville have os til at tjekke en flænge i hovedet, som allerede var syet og så rigtig pæn ud. En ældre mand, som kom fra en landsby 200-300 km fra Kathmandu, var alment dårlig og havde diarré og havde været strandet i Kathmandu siden jordskælvet, uden noget egentligt sted at bo. Huset til de slægtninge han havde besøgt, var styrtet sammen. En ung kvinde som var alment dårlig, havde feber og lav puls og lavt blodtryk, opfordrede vi til at tage på sygehuset. Det samme gjorde vi med en mand, som havde adskillige sten i et sår på foden, da vi ikke havde pincet eller andet udstyr til at rense såret og fjerne stenene med. Jeg forsøgte også at rense sår på en 6-7 årig drengs fødder. Han havde begge forfødder bandageret og da jeg fik dette af, så jeg at flere af tærne havde store sår og var voldsomt betændte. Jeg rensede adskillige gange, men i mørket og med kun jod og vat var det ikke rigtigt nok. Fødderne blev bandageret igen og faderen blev opfordret til at tage til søn på hospitalet dagen efter for at få det renses ordentligt. Faderen var utroligt glad for hjælpen og det samme var mange af de andre patienter.

Da vi ankom til Gongabu Bus Park sad mange allerede og spiste, så "Food-supplier"-gruppen havde sit hyr med at få mad og vand fordelt til dem som trængte mest og ikke bare til dem som fandt det belejligt med et gratis måltid.

Generelt er mit indtryk, at der er megen international og national hjælp i Kathmandu, blandt andet en masse humanitære organisationer og frivillige som gør et kæmpe stykke arbejde. Når man går rundt i byen ser man ofte sammenstyrtede huse, dette er dog - de steder jeg har set - ikke det hyppigste. Ofte er det gamle templer og rigtigt dårlige huse som braser sammen. Det er dog et problem at alle husene er bygget tæt sammen og at gaderne er utroligt smalle. Der ligger sammenstyrtede huse og store bunker af murbrokker rundt omkring på gaderne. I nogle områder er der rigtig store skader, i andre områder virker der ikke til at være sket det store, bortset fra at de fleste butikker, restauranter og hoteller er lukkede, og der er mangel på en del fødevarer og vand.

Desuden har strøm og internet været væk i lange perioder, hvilket dog ikke er så uvant for Nepaleserne, da der i forvejen kun er strøm to gange dagligt et vist antal timer.

Rigtig mange mennesker har sovet ude, både fordi de har mistet deres huse og fordi de har været bange for at være inde i huse som kunne styrte sammen under et nyt efterskælv. Derfor har der været telte og presenninger på alle åbne pladser, på stadioner, i vejsider og midt i rundkørslerne. Specielt de første 72 timer efter det første jordskælv, hvor der er stor sandsynlighed for flere efterskælv, har det vrimlet med folk som er flyttet på gaden. Allerede onsdag og torsdag er det tydeligt at se at der ikke er helt så mange telte på gader og pladser og det var tydeligt at folk mere og mere begyndte at komme tilbage til deres normale liv.

Alligevel er der en sær følelse i Kathmandu, alle er på vagt, man er i alarmberedskab og er helt sikkert stresset af alle efterskælvne. Folk sænker ikke paraderne, og de er hele tiden forberedt på eventuelle nye farer. Det er jo ikke til at forudse hvornår næste efterskælv kommer. Jeg har personligt haft en følelse af at jorden næsten hele tiden ryster og sitrer under mig. Nogle gange gør den det helt sikkert og nogle gange er det nok bare indbildning.

Selvom mit overordnede indtryk er ,at der er masser af national og international hjælp i Kathmandu, så hører og fornemmer jeg at der stadig er store problemer med at nå at de berørte fjerntliggende landsbyer. De internationale organisationer forsøger at komme derud, og jeg ved at der er forskellige grupper af frivillige, som også tager ture til forskellige fjernereliggende områder.

Jeg har fornemmelsen af at dette jordskælv har fyldt rigtig meget i medierne derhjemme og at rigtig mange har doneret penge til den akutte hjælp. Jeg håber utroligt meget at de internationale organisationer og de forskellige landes regeringer ikke glemmer dette jordskælv når den akutte mediestorm er ovre. Det er mit håb at politikere, humanitære organisationer og privatpersoner husker på de berørte områder også når den akutte katastrofe er ovre og det er genopbygningen som skal til at i gang. Desværre kunne jeg forestille mig at dette ender i rækken af tragedier og katastrofer, som har en masse mediedækning og opmærksomhed i de første uger, men som derefter bliver en overset og glemt begivenhed. Jeg talte med en nepalesisk frivillig som er uddannet arkitekt, han fortalte at bygningskvaliteten er utroligt dårlig og at der stort set ikke findes nogen jordskælvssikre bygninger eller læsninger. Dette håbede han meget på at der kunne komme fokus på og støtte til at få indført i nogle af de områder, som nu skal genopbygges.

Sissil og jeg forlod planmæssigt Kathmandu torsdag d. 30.4, for at rejse videre til Indien. Efter en enkelt overnatning i Mumbai er vi nu ankommet til et hospital i Mungeli i Chattisgarh, hvor vi skal være i klinikophold de kommende tre måneder.